

[Hvidberg.]

af den grund ret til at påstå, at vi konservative ikke forstår det syn, der ligger bag ønsket om den udelte skole, for det gør vi. Vi har fuld forståelse af de måske nok følelsesbetonede tanker, der ligger bag ønsket om en udelt skole, vi kan endog føle dragningen deraf i vort sind og kunne blot ønske, at menneskene var så ensartede, at vi kunne indrette vor skole efter det udelte mønster. Den udelte skole forudsætter nemlig, at menneskene af naturen er ensartede, lige — den påstand, at de er det, går som bekendt tilbage til Rousseau og forkyndtes i det 19. århundrede af Karl Marx. Men vi konservative er også så realitetsbetonede og mener at have lært så meget, at vi er klar over, at menneskene er ikke ensartede og lige, og at — sådan som menneskene og verden nu engang er indrettet — en udelt skoleform indført i byerne vil blive en ond skole for de ikke bogligt begavede og en dårlig skole for dem, der skal læse videre. Vi er så realistiske, at vi har indset, at en tidlig udvælgelse af de elever, der skal have en videregående teoretisk uddannelse, er nødvendig, om man så synes om det eller ej. Nogle vil utvivlsomt nu sige til mig, at dette sidste er i alt fald en hård tale. Men hvad vil man så sige om den handle måde, nogle nidkære forkæmpere for den udelte skole udøver, når de sender deres egne børn i eksamensskolen?

Nu har imidlertid den højtærede undervisningsminister strakt sig vidt, som han selv udtrykker det, nemlig over mod den delte skole gennem det apparat af ændringsforslag, han har præsenteret udvalget for, og gennem enkelte særlig interessante paragraffer, som jeg skal vende tilbage til. Kan da de konservative så ikke derigennem lade sig stille tilfreds og indgå i det store forlig, som ministeren så gerne vil have?

Vi konservative kunne have ønsket, at ministeren havde fremsat et forslag om landsby skolens ordning som selvstændigt lovforslag. En sådan lovgivning kunne vi utvivlsomt være nået frem til almindelig enighed om, og et såre vigtigt problem kunne da være løst af det samlede folketing. Det er klart, at i de tyndtbefolkede egne er enhedsskoleformen på sin plads. Det er også klart, at børnene ude i landkommunerne bør have

samme adgang til at opnå eksamen som børnene i byerne.

Nu har det vist sig, at den overbygning på landsbyskolen, som er muliggjort ved bestemmelsen om præliminærkursus, er slået godt an overalt i landets kommuner — jeg sigter her til kgl. anordning af 19. januar 1956, som muliggjorde at oprette 3-årige præliminærkursus med samme eksamensfordringer som ved præliminærskolerne. Den er en frugt af arbejdet i det udvalg, der i 1952 blev nedsat af den daværende venstre-konservative regering med undervisningsinspektør Hans Jørgen Hansen som formand, og vi konservative var gerne gået med til en eksamensordning for landsbyskolen i fortsættelse af det, der allerede her er sket.

Men nu byskolen! Kan vi da ikke efter alle de ændringsforslag, ministeren har præsenteret os for, og hvormed han altså har strakt sig vidt, blive enige med ham også om byernes skolevæsen og indgå med ham i et forlig? Jeg må sige, at det jo dog her ikke drejer sig om varer, man sådan kan høre og sjakre med, til man finder en passende deling og indgår et kompromis. Det drejer sig om vore børns og unges skolegang, som kan blive af afgørende betydning for hele deres åndelige udrustning og faglige uddannelse senere hen i livet. Vi kan ikke kaste os ud i en ordning af skolens struktur, der kan komme til at volde dem skade eller betyde forsinkelse for dem. Det ligger i konservatismens væsen, at den ikke indlader sig på forandringer, hvis konsekvenser ikke kan overskues, og som man ikke har kontrol over, og her er det ikke blot sådan, at ingen i dag kan overskue, hvad de foreliggende forslag med de mange ændringsforslag fører os ud i, men vi kan direkte se, at mellem-, real- og gymnasieskolen vil tabe ved disse forslag. Og særlig klart springer det i øjnene, at det problem, som er den danske skoles store problem i dag, ikke finder sin løsning i denne lovgivning, til skade for de tusinder af børn, som ikke skal i eksamensskolen.

I en sag som denne må man bestræbe sig på at slippe alle politiske hensyn og fiksfakserier og alene handle ud fra hensynet til børnene og de unge. Målet må alene være at give vore børn den skole,